

Amerika uchun kelajak va 2020-yil 18-iyul — Birinci raqam

Ahd g'or odamlari: Dunyoning oxirida Muso va Ilyos

Jeff Pippenger

2023-08-23

Muso va Ilyos — bashoratli ramzlardir; kontekstga qarab, ularning har biri alohida bir ramz sifatida anglashilishi mumkin, shuningdek ular har ikkala payg'ambarni o'z ichiga olgan bitta ramz sifatida ham tushunilishi mumkin. Ikki kishining guvohligi bilan bir narsa sobit bo'ladi, va Vahiy kitobining o'n birinchi bobida Muso va Ilyos Eski va Yangi Ahdlarning ikki guvohini ifodalaydi. Iso qiyofasining o'zgarishi tog'ida, Masihning Ikkinchi kelishini ifoda etar ekan, bu qo'shaloq ramz yakshanba qonuni inqirozidagi bir yuz qirq to'rt mingni (Ilyos) ham, shahidlarni (Muso) ham ifodalaydi. Ular birgalikda ramz sifatida Xo'ribdagi g'orda dunyo oxiridagi Xudoning xalqini ifodalaydi; ular Xudoning fe'l-atvorining vahiyi bo'lgan va laodikiyalikni filadelfiyalikka aylantirish qudratini o'z ichiga olgan xabarni “eshitadigan”, “o'qiydigan” va “saqlaydigan” kishilardir. Tez orada, (juda tez orada) shunday bir nuqta keladiki, nodon laodikiyalik Adventistlar “Mana, Kuyov kelmoqda”, degan nidoga to'g'ri javob berish uchun zarur bo'lgan “moy”dan foydalanish imkonidan endi mahrum bo'ladilar.

Muso Egamizga dedi: “Mana, Sen menga: «Bu xalqni olib chiq», deb aytyapsan; ammo men bilan kimni yuborishingni menga bildirmading. Holbuki, Sen: «Men seni noming bilan bilaman, va sen ham Mening nazarimda marhamat topgansan», degansan. Endi, iltimos qilaman, agar Sening nazingda marhamat topgan bo'lsam, menga O'z yo'lingni ko'rsatgin, toki Seni tanib-bilay, va Sening nazingda marhamat topay; hamda shuni nazarda tutginki, bu xalq Sening xalqingdir.” U dedi: “Mening huzurim sen bilan boradi, va Men senga orom beraman.” U Unga dedi: “Agar Sening huzuring men bilan bormasa, bizni bu yerdan olib chiqma. Chunki men va Sening xalqing Sening nazingda marhamat topganimiz nima bilan shu yerda ma'lum bo'ladi? Sen biz bilan borishing bilan emasmi? Shunday qilib, men va Sening xalqing yer yuzidagi barcha xalqlardan ajratilgan bo'lamiz.” Egamiz Musoga dedi: “Sen aytgan bu ishni ham Men qilaman; chunki sen Mening nazarimda marhamat topgansan, va Men seni noming bilan bilaman.” U dedi: “Yalvoraman, O'z ulug'vorligingni menga ko'rsatgin.” U dedi: “Men butun yaxshiligimni sening oldingdan o'tkazaman, va Egamizning ismini sening oldingda e'lon qilaman; va kimga marhamat ko'rsatmoqchi bo'lsam, o'shanga marhamat ko'rsataman, kimga rahm qilmoqchi bo'lsam, o'shanga rahm qilaman.” U dedi: “Sen Mening yuzimni ko'ra olmaysan; chunki Meni ko'rib, tirik qoladigan odam yo'q.” Egamiz dedi: “Mana, Mening yonimda bir joy bor, sen qoya ustida turasan. Va shunday bo'ladiki, ulug'vorligim o'tib borayotganda, Men seni qoya yorig'iga qo'yaman, va o'tib bo'lgunimcha seni qo'lim bilan yopib turaman. So'ng qo'limni olib qo'yaman, va sen Mening ortimni ko'rasan; ammo Mening yuzim ko'rinmaydi.” Egamiz Musoga dedi: “O'zingga avvalgilarga o'xshash ikkita tosh lavha yontib ol; va Men bu lavhalar ustiga sen sindirgan avvalgi lavhalardagi so'zlarni yozaman. Ertalabga tayyor bo'l, va ertalab Sinay tog'iga chiqib,

o'sha yerda tog' cho'qqisida Mening huzurimda hozir bo'l. Hech kim sen bilan birga chiqmasin, va butun tog' bo'ylab hech kim ko'rinmasin; na qo'y-echkilar, na qoramollar o'sha tog' oldida o'tlasin." Shunda u avvalgilariga o'xshash ikkita tosh lavha yondi; Muso ertalab erta turib, Egamiz unga amr qilganidek, Sinay tog'iga chiqdi va qo'lida ikkita tosh lavhani olib ketdi. Egamiz bulut ichida tushib keldi, va u yerda uning yonida turib, Egamizning ismini e'lon qildi. Egamiz uning oldidan o'tib, e'lon qildi: "Egamiz, Egamiz Xudo, rahmdil va marhamatli, sabr-toqatli, yaxshilik va haqiqatga boy, Minglar uchun marhamatni saqllovchi, gunohni, itoatsizlikni va xatoni kechiruvchi, ammo aybdorni aslo aybsiz deb chiqarmaydigan; otalarning gunohini bolalar va nevaralar zimmasiga, uchinchi va to'rtinchi avlodgacha yuklovchi." Muso shoshilib yerga bosh egdi va sajda qildi. U dedi: "Ey Rabbiy, agar endi Sening nazaringda marhamat topgan bo'lsam, iltimos qilaman, Rabbim oramizda yursin; chunki bu bo'yni qattiq xalqdir; gunohimizni va xatomizni kechir, va bizni O'zingning merosing qilib ol." U dedi: "Mana, Men ahd tuzyapman: butun xalqing oldida Men shunday mo'jizalar qilamanki, ular butun yer yuzida ham, hech bir xalq orasida ham qilinmagan. Va sen orasida bo'lgan barcha xalq Egamizning ishini ko'radi; chunki Men sen bilan qiladigan ish dahshatlidir." Chiqish 33:12–34:10.

Muso dunyoning oxirida Xudoning xalqini ifodalaydi. Ular tergov hukmining "oxirgi kunlari"da Xudodan O'zining "yo'lini" ularga ko'rsatishini so'raydiganlardir, toki ular Xudoni "tanib bilsinlar"; bunga javoban esa Xudodan shunday javob oladilarki, unda Uning "huzuri" ular bilan "birga borishi" va Xudo o'sha xalqqa "orom" berishi haqidagi va'da ham mavjud bo'ladi.

Egamiz shunday demoqda: Yo'llar boshida turinglar, qaranglar, qadimgi yo'llarni surishtiringlar: yaxshi yo'l qayerdaligini bilib, o'sha yo'lda yuringlar, shunda jonlaringiz uchun orom topasizlar. Ammo ular: "Biz o'sha yo'lda yurmaymiz", dedilar. Yana Men ustingizga soqchilar qo'yib: "Karnay sadosiga quloq solinglar", dedim. Ammo ular: "Biz quloq solmaymiz", dedilar. Yeremiyo 6:16, 17.

Yeremiyo "ko'rish" va "quloq solish"dan bosh tortadigan, shu bois "yaxshi yo'l"ni izlab, "unda yurganlar"ga va'da qilingan "orom"ni qabul qilmaydigan bir toifani ko'rsatadi. Ishayo esa bu oromni "tetiklanish" deb ta'riflaydi.

U kimga bilim o'rgatadi? Va kimga ta'limotni anglatadi? Sutdan ajratilganlarga, ko'krakdan chiqarilganlarga. Chunki qoida ustiga qoida, qoida ustiga qoida; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo'lishi kerak. Zero, duduqlanuvchi lablar va boshqa til bilan U bu xalqqa so'zlaydi. U ularga shunday degan edi: "Mana, horiganni orom oldiradigan osoyishtalik shudir; mana, yangilanish shudir"; ammo ular quloq solishni istamadilar. Lekin Egamizning kalomi ular uchun qoida ustiga qoida, qoida ustiga qoida; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo'ldi; toki ular borib, orqaga yiqilsinlar, sindirilsinlar, tuzoqqa tushirilsinlar va tutib olinsinlar. Ishayo 28:9–13.

"Orom" va "tetiklanish" so'nggi ogohlantirish xabari e'lon qilinayotgan paytda yog'diriladigan keyingi yomg'irni ifodalaydi.

"Menga uchinchi farishtaning xabari yakunlanayotgan vaqt ko'rsatildi. Xudoning qudrati Uning xalqi ustida qaror topgan edi; ular o'z ishlarini ado etgan va oldilaridagi sinovli soatga

tayyorlangan edilar. Ular keyingi yomg'irni, ya'ni Rabbiyning huzuridan keladigan tetiklanishni qabul qilgan edilar, va tirik shahodat qayta jonlantirilgan edi. So'nggi buyuk ogohlantirish hamma joyda yangragan edi va u xabarni qabul qilmaydigan yer aholisi orasida g'alayon qo'zg'atib, ularni g'azablantirgan edi." Early Writings, 279.

"Dam olish" yoki "tetiklanish" deb ataladigan, ya'ni "kechki yomg'ir" bo'lgan va'da, Xudoning O'z xalqiga "huzuri" hamroh bo'lishi haqidagi Musoga g'orda berilgan va'dani ham o'z ichiga oladi.

"Ish Hosil bayrami kunidagiga o'xshash bo'ladi. Xushxabar davrining boshida Muqaddas Ruhning to'kilishi orqali qimmatli urug'ning unib chiqishini ta'minlash uchun berilgan 'ilgarigi yomg'ir' kabi, hosilning pishib yetilishi uchun uning oxirida 'keyingi yomg'ir' beriladi. 'Shunda biz bilamiz, agar Egamizni bilishga intilsak; Uning zohir bo'lishi tong kabi tayyordir; U bizga yomg'ir kabi, yerga yog'adigan keyingi va ilgarigi yomg'ir kabi keladi.' (Hosea 6:3.) 'Ey Sion farzandlari, shod bo'linglar va Egangiz Xudovandda quvoninglar; chunki U sizlarga ilgarigi yomg'irni me'yorida berdi, va U sizlar uchun yomg'irni — ilgarigi yomg'irni ham, keyingi yomg'irni ham — yog'diradi.' (Joel 2:23.) 'Oxirgi kunlarda, deydi Xudo, Men O'z Ruhimdan har bir jonzot ustiga to'kaman.' 'Va shunday bo'ladiki, Egamizning ismini chaqirgan har bir kishi najot topadi.' (Acts 2:17, 21.) Xushxabar ishining buyuk yakuni uning boshini belgilagan Xudoning qudrati namoyon bo'lishidan kamroq bo'lmasligi kerak. Xushxabar boshida ilgarigi yomg'irning to'kilishida bajo bo'lgan bashoratlar, uning oxirida keyingi yomg'irda yana bajo bo'ladi. Havoriy Butrus: 'Shunday ekan, tavba qilinglar va murojaat qilinglar, toki gunohlaringiz o'chirib tashlansin [tergov hukmida], qachonki Egamiz huzuridan orom baxsh etuvchi zamonlar kelsa; va U Isoni yuborsa', deb aytganida, u oldindan nazar solgan 'orom baxsh etuvchi zamonlar' mana shulardir. (Acts 3:19–20.)

"Xudoning xizmatkorlari, yuzlari muqaddas bag'ishlanganlik nuri bilan yorishib, charaqlagan holda, Osmondan kelgan xabarni e'lon qilish uchun joydan joyga shoshiladilar. Yer yuzining hamma tomonida, minglab ovozlari orqali, ogohlantirish beriladi. Mo'jizalar sodir etiladi, kasallar shifo topadi, va alomatlar hamda mo'jizaviy hodisalar imonlilarga ergashadi. Shayton ham yolg'on mo'jizalar bilan ish yuritadi, hatto odamlar ko'z o'ngida osmondan olov tushiradi. (Vahiy 13:13.) Shunday qilib, yer aholisi o'z tomonini tanlashga olib kelinadi." Buyuk Kurash, 611, 612.

So'nggi kunlardagi Muqaddas Ruhning to'kilishi xushxabar e'lon qilinishining boshidagi Muqaddas Ruh to'kilishi orqali timsollashtirilgan edi. Cherkovlarga Ruh nima deyayotganini eshitmaydiganlarga qaratilgan "Egamizning ularga bo'lgan kalomi" dunyoning oxirini tasvirlash uchun bir bashoratli tarix chizig'ini boshqa bir bashoratli tarix chizig'iga qo'shishning bashoratli tamoyili edi. Bu, narsa oxiri uning boshi orqali tasvirlanadi, degan tamoyildan kam narsa emas. Bu bashoratli qoida nodon Laodikealik Yettinchi kun Adventist xalqi tomonidan rad etiladi. U qabul qilinganda, Xudo "bilimni o'rgata" oladi; Doniyor bu bilim oxirzamon vaqtida ortishini ta'kidlaydi, Xo'sheya esa ayni shu bilimni rad etganlari uchun Xudoning xalqi halok bo'layotganini aytadi. Ishayo va Yeremiyodagi eshitishdan yoki ko'rishdan bosh tortadigan toifa "tetiklanish"ni rad etadi; bu esa "orom" bo'lib, Xudo uni O'zining "so'nggi kun" xalqiga kunlarning oxiridagi inqirozni xavfsiz tarzda bosib o'tishlari uchun berishni va'da qiladi.

Xudo Musoga e'lon qilgan "Egamizning nomi" (xarakteri) shundan iborat ediki, "Egamiz Xudo" "rahmdil va inoyatli, sabr-toqatli, ezgulik va haqiqatga boy"dir. Uning xarakteri rahm-shafqat va haqiqatdir. Uning xarakterini ifodalovchi haqiqat doimo Uning rahm-shafqati bilan bog'liqdir, chunki Xudo avval ularga O'z rahm-shafqatini ko'rsatmagunicha, hech bir inson Uning haqiqatini anglamaydi, zero hamma gunoh qilgan va Xudoning ulug'vorligidan (xarakteridan) mahrum bo'lgan. Iso Masihning Alfa va Omega ekanligi haqidagi haqiqatni Xudo qonunsizliklari va gunohlarini kechirgan kishilar tan oladilar va saqlaydilar. O'sha kechirim tergov hukmining yakuniy sahnalarida sodir bo'ladi. U O'z rahm-shafqatini kimlarga ko'rsatib, shu tariqa ularning gunohlarini kechirsa, ularni O'z merosi qilib oladi va ular bilan ahdga kiradi.

"Bu yer tarixining oxirgi kunlarida, Xudoning Uning amrlarini saqlovchi xalqi bilan tuzgan ahdni yangilanishi kerak." Review and Herald, 1914-yil 26-fevral.

Muso ham barcha payg'ambarlar Xudo O'z ahdini yuz qirq to'rt ming deb belgilanganlar bilan yangilaydigan tergov hukmining oxirgi kunlarini ko'rsatmoqdalar. Va o'sha ahd mustahkamlanganda, Xudo "shunday mo'jizalar ko'rsatadiki, ular na butun yer yuzida, na biror xalq orasida qilingan bo'lur; va sen orasida bo'lgan barcha xalq Egamizning ishini ko'rur; chunki Men sen bilan qiladigan ishim dahshatlidir."

Musoning Xoreb tog'idagi, ya'ni Sino tog'i deb ham ataladigan joydagi g'or tajribasi Musoning Xudoning xalqi bilan bo'lgan kurashi doirasiga joylashtirilgan edi. Uning kurashi Xudo unga bergan vazifani ado etish uchun edi. Muso Xudoning dunyoga bo'lgan xabari yuzasidan kurash ichida edi. Rabbiy O'z ulug'vorligini Musoga ko'rsatishidan sal oldin, Musoning Rabbiyga qarshi mantiq keltirib, Horunning oltin buzoqi atrofida endigina raqsga tushgan isyonchilarni Rabbiy yo'q qilsa, bu isyonchilarning yo'q qilinishi Xudoning qudratini namoyon etib turgan xabarni yo'q qilishini ta'kidlayotganini ko'ramiz.

Va Egamiz Musoga dedi: "Men bu xalqni ko'rdim, va mana, bu bo'yni qattiq xalqdir. Endi Meni qo'yib yubor, toki ularga qarshi g'azabim alanganib, ularni yo'q qilib yuborayin; sendan esa buyuk bir xalq vujudga keltirayin". Shunda Muso Egasi Xudoga iltijo qilib dedi: "Ey Egam, O'zing buyuk qudrat va qudratli qo'l bilan Misr yurtidan olib chiqqan xalqingga qarshi nega g'azabing alanganmoqda? Nega misrliklar: 'U ularni yomon niyat bilan olib chiqdi, tog'larda o'ldirish va ularni yer yuzidan qirib tashlash uchun', deb aytsinlar? Qahrli g'azabingdan qaytgin va xalqingga qarshi bu balodan voz kechgin. O'z qullaring Ibrohimni, Ishoqni va Isroilni eslagin; ularga O'z noming bilan qasam ichib: 'Naslingizni osmondagi yulduzlar kabi ko'paytiraman, va Men aytgan shu yerlarning barchasini naslingizga beraman, va ular unga abadiy merosxo'r bo'ladilar', degan eding". Shunda Egamiz O'z xalqiga qilishni o'ylagan balodan voz kechdi. Chiqish 32:9-14.

Musoning g'ordagi tajribasi Musoga dunyoga taqdim etish uchun tayinlangan xabarni o'z ichiga oladi. Egamizning Musoning oldidan o'tib, O'z fe'l-atvorini e'lon qilgani haqidagi shahodat Xudoning isyonkor (Laodikiyalik) xalqi to'g'risidagi ichki xabar kontekstiga joylashtirilgan, Ilyosning g'ordagi tajribasi konteksti esa uning Izabel bilan, ya'ni Amerika Qo'shma Shtatlari, Papalik va Birlashgan Millatlar Tashkilotining uch karra ittifoqi bilan bo'lgan kurashi ichiga joylashtirilgan edi. Ulardan biri jamoat uchun ichki xabarni, boshqasi esa dunyo uchun tashqi

xabarni ifodalaydi, ammo Muso va Ilyosning ikki guvohi Horibning ayni bir g'oridadir, va dunyoning oxirida ular ikkalasi ham o'sha g'orda ifodalanadi.

Ahab Ilyos qilgan hamma ishni va shuningdek, u barcha payg'ambarlarni qilich bilan qanday o'ldirganini Izebelga aytib berdi. Shunda Izebel Ilyosga bir xabarchi yuborib, dedi: "Agar ertaga shu paytda men sening joningni ulardan birining jonidek qilmasam, xudolar menga shunday qilsin, bundan ham ziyoda qilsin." U buni ko'rgach, o'rnidan turdi-da, jonini saqlab qolish uchun yo'lga tushdi; Yahudoga qarashli Beershebaga kelib, xizmatkorini o'sha yerda qoldirdi. O'zi esa bir kunlik yo'l bosib sahroga kirdi, kelib, bir archa daraxti ostiga o'tirdi. U o'ziga o'lim tilab, dedi: "Yetar endi; ey Egam, jonimni ol, chunki men ota-bobolarimdan yaxshiroq emasman." U archa daraxti ostida yotib uxlab qolganida, mana, bir farishta unga tegdi va dedi: "Turib, ovqat ye." U qaradi va mana, bosh tomoni yonida cho'g'da pishirilgan bir kulcha non bilan bir ko'za suv bor edi. U yeb-ichdi-da, yana yotdi. Egamizning farishtasi ikkinchi marta qaytib kelib, unga tegdi va dedi: "Turib, ovqat ye, chunki yo'l sen uchun haddan tashqari uzoqdir." U turib, yeb-ichdi va o'sha taomning quvvati bilan qirq kecha-kunduz Xudoning tog'i Xorebgacha yurdi. U o'sha yerda bir g'orga kelib tunadi. Va mana, Egamizning kalomi unga kelib, dedi: "Bu yerda nima qilyapsan, Ilyos?" U dedi: "Men lashkarlar Xudosi Egamiz uchun nihoyatda g'ayrat qildim; chunki Isroil o'g'illari Sening ahdingni tark etdilar, qurbongohlaringni qulatdilar va payg'ambarlaringni qilich bilan o'ldirdilar; yolg'iz men qoldim, xolos; endi ular jonimni olish uchun meni ham qidirmoqdalar." U dedi: "Tashqariga chiqib, Egamiz huzurida tog' ustida tur." Va mana, Egamiz o'tib ketdi; Egamiz oldida tog'larni yorar, qoyalarni parcha-parcha qilar darajada buyuk va kuchli shamol bo'ldi, lekin Egamiz shamolda emas edi. Shamoldan keyin zilzila bo'ldi, lekin Egamiz zilzilada emas edi. Zilziladan keyin olov bo'ldi, lekin Egamiz olovda emas edi. Olovdan keyin esa mayin, past bir ovoz eshitildi. Ilyos buni eshitgach, yuzini to'niga o'radi, tashqariga chiqib, g'orning kirishida turdi. Va mana, unga bir ovoz kelib, dedi: "Bu yerda nima qilyapsan, Ilyos?" U dedi: "Men lashkarlar Xudosi Egamiz uchun nihoyatda g'ayrat qildim; chunki Isroil o'g'illari Sening ahdingni tark etdilar, qurbongohlaringni qulatdilar va payg'ambarlaringni qilich bilan o'ldirdilar; yolg'iz men qoldim, xolos; endi ular jonimni olish uchun meni ham qidirmoqdalar." Egamiz unga dedi: "Bor, qaytib, Damashq sahrosiga boradigan yo'ling bilan qayt; u yerga yetganingda Xazailni Suriya ustidan shoh qilib moyla. Nimshining o'g'li Yehuni Isroil ustidan shoh qilib moyla. Abel-Meholalik Shofotning o'g'li Elishoni esa o'ringga payg'ambar qilib moyla. Shunday bo'ladiki, Xazailning qilichidan qutulgan kishini Yehu o'ldiradi; Yehuning qilichidan qutulgan kishini esa Elisho o'ldiradi. Ammo Men Isroilda O'zim uchun yetti ming kishini qoldirdim, ya'ni Baal oldida tiz cho'kmagan barcha tizzalarni va uni o'pmagan har bir og'izni." 3 Shohlar 19:1–18.

Ilyosning g'ordagi tajribasi payg'ambarning xabar borasidagi tushkunligini hamda o'z xabari va ishining ta'siri haqidagi tasavvurini ifodalaydi. Muso Xudoning bayon qilingan xabarini himoya qilayotgan edi, Ilyos esa xabardan voz kechgan edi. Bu ayni bir xabardir, faqat farqi shundaki, ulardan biri jamoatga oid ichki, ikkinchisi esa jamoatdan tashqariga oid tashqi xabardir. Shunga qaramay, payg'ambarlik nuqtai nazaridan, ular birgalikda Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bobidagi ikki qirrali xabarni tasvirlamoqdalar. G'or bilan bog'liq barcha haqiqatlar haqida men ta'kidlamoqchi bo'lgan narsa shuki, "oxirgi kunlar"da har ikki holatda ham ifoda etilgan

tushkunlik xabar va uning ta'siri ustidadir.

Muso va Ilyos ikkovlari ham Rabbiyning “kalomi” bo‘lgan “ovoz”ni “eshitadigan” va “ko‘radigan”larni ifodalaydi. O‘sha “kalom” Uning rahm-shafqat va haqiqatdan iborat fe‘l-atvorini ifodalaydi. Zaburchi ham Xudoning O‘z fe‘l-atvori bo‘lgan rahm-shafqatini unga ko‘rsatishini so‘raydi. Uning “rahm-shafqatini” ko‘rish uchun Zaburchi Ruh jamoatlarga nima deyotganini “eshitishga” va‘da beradi.

Bosh musiqa rahbariga, Qorah o‘g‘illari uchun Zabur. Ey Rabbiy, Sen o‘z yurtingga marhamatli bo‘lding; Yoqubning asirligini qaytarding [teskari o‘girding]. O‘z xalqingning gunohini kechirding, ularning barcha gunohini yopding. Sela. Butun g‘azabingni olib tashlading; qahrli g‘azabingning shiddatidan qaytding. Ey najotimizning Xudosi, bizni qaytar va bizga bo‘lgan g‘azabingni to‘xtat. Bizdan to abad g‘azablanasanmi? G‘azabingni barcha avlodlarga cho‘zasanmi? Xalqing Sendan shodlansin deb, bizni yana tiriltirmaysanmi? Ey Rabbiy, bizga O‘z rahmatingni ko‘rsat va bizga O‘z najotingni ato et. Men Egamiz Xudo nima deyishini eshitaman; chunki U O‘z xalqiga va O‘z azizlariga tinchlik so‘zlaydi; ammo ular yana nodonlikka qaytmasinlar. Darhaqiqat, Uning najoti Undan qo‘rqadiganlarga yaqindir; shunda shon-sharaf yurtimizda maskan tutadi. Rahm-shafqat va haqiqat uchrashdi; adolat va tinchlik bir-birini o‘pdi. Haqiqat yerdan unib chiqadi; adolat esa osmondan qarab turadi. Ha, Rabbiy yaxshilikni beradi; yurtimiz esa o‘z hosilini beradi. Adolat Uning oldidan boradi va bizni Uning qadamlarining yo‘liga qo‘yadi. Zabur 85:1–13.

E’tibor bering, solihlik va tinchlikni yuzaga keltiradigan “rahm-shafqat va haqiqat” (“haqiqat” esa biz murojaat qilib kelgan ibroniycha ‘emet’ so‘zidir) “o‘pishgan.” Ular birlashgandir. Zaburchi o‘z qo‘shig‘ini Xudo O‘z “xalqining gunohini kechirgan” tergov hukmi oxirgi kunlari manzarasiga joylashtiradi. So‘rov shuki, Rabbiy O‘z xalqini “jonlantirsin.”

“Muqaddas Ruhning xizmati ostida jonlanish va islohot yuz berishi kerak. Jonlanish va islohot — ikki xil narsadir. Jonlanish ruhiy hayotning yangilanishini, aql va qalb quvvatlarining jonlanishini, ruhiy o‘limdan tirilishni anglatadi. Islohot esa qayta tashkil etilishni, g‘oyalar va nazariyalarda, odatlar va amaliyotlarda o‘zgarishni anglatadi. Islohot, agar u Ruhning jonlanishi bilan bog‘lanmasa, solihlikning yaxshi mevasini keltirib chiqarmaydi. Jonlanish va islohot o‘zlariga tayinlangan ishni bajarishlari kerak, va bu ishni bajarishda ular bir-biri bilan uyg‘unlashmog‘i lozim.” Selected Messages, 1-kitob, 128.

Zaburchi so‘rayotgan “jonlantirish” o‘zining o‘lik ekanini biladigan kishining iltijosini anglatadi. Zaburchi so‘rayotgan jonlantirish Laodikiya holatidagi kishi uchun so‘rash nihoyatda qiyin bo‘lgan iltijodir, chunki Laodikiya holatidagi kishi o‘zining ruhan o‘lik ekanidan bexabardir; biroq agar u bunday bo‘lmaganida, jonlantirilishga muhtoj ham bo‘lmas edi. Jonlantirish “Egamiz Xudo nimani so‘zlashini eshitish”ga rozilik bildirish orqali amalga oshadi, va Muqaddas Ruh ichimizda maskan tutganda keladigan o‘sha jonlantirishni qo‘lga kiritishimizdan oldin hech qanday boshqa ish oldinga qo‘yilmasligi kerak.

“Oramizda haqiqiy xudojo‘ylikning qayta jonlanishi barcha ehtiyojlarimiz ichida eng buyugi va eng shoshilinchidir. Buni izlash bizning birinchi ishimiz bo‘lishi kerak.” Selected Messages, 1-kitob, 121.

Vahiy kitobi haqida gapirar ekan, Oq opa quyidagilarni bayon qiladi.

“Biz xalq sifatida bu kitobning biz uchun nimani anglatishini anglaganimizda, oramizda buyuk bir uygʻonish namoyon boʻladi.” Testimonies to Ministers, 113.

“Revival” soʻzi hayotga qaytarishni anglatadi. Yuz qirq toʻrt ming orasida boʻlish uchun tanlanganlar, avvalo, oʻzlarining oʻlik ekanliklarini va qayta tiriltiruvchi jonlanishga muhtoj ekanliklarini tan olishlari lozim. Yuz qirq toʻrt mingning oʻlik ekani, sinov muddati yopilishidan sal oldin muhrdan ochiladigan xabarning muhim tarkibiy qismidir. Bu haqiqat haqida aytadigan gaplarimiz yana koʻp. Ularni jonlantiradigan narsa — Xudo ularni “tiriltirib”, ularga Oʻzining solihligini berganida ularga koʻrsatadigan “rahm-shafqat”dir. Ularni jonlantiradigan narsa — Isoning Alfa va Omega ekani haqidagi haqiqatdir, va bu tushuncha ularning ichida har qanday idrokdan ustun boʻlgan bir “tinchlik”ni hosil qiladi. Vaʼda shuki, “haqiqat” “yerdan unib chiqadi.” Alfa va Omega boʻlgan, “haqiqat” sifatida ifodalangan xabar Amerika Qoʻshma Shtatlaridan kelib chiqadi, chunki u “yerdan” unib chiqadi. Boshidagi xabar Amerika Qoʻshma Shtatlaridan kelgan edi va oxiridagi xabar ham oʻsha joydan unib chiqadi.

Xudoning gʻor odamlari ramziy maʼno anglatishini nazarda tutgan holda, ramziy gʻorda boʻlgan boshqa paygʻambarlarni ham koʻrib chiqamiz. Iso Yahyo Choʻmdiruvchini Ilyos deb tan olgan edi, va Yahyo qamoqda boʻlgan paytda, kelishi kerak boʻlgan Masih Iso ekanini bilishga muhtoj edi. U Isoning haqiqiy tabiatini bilishga muhtoj edi. U oʻzi eʼlon qilgan xabar va Iso eʼlon qilishda davom etayotgan xabar haqiqiy xabar ekanini bilishga muhtoj edi. U shogirdlarini Isodan bu savolni soʻrash uchun yubordi, Iso esa ularning savolini chetlab oʻtib, ularga Oʻz ulugʻvorligini namoyon etishga kirishdi.

“Shu tariqa kun oʻtib bordi, Yahyoning shogirdlari esa hammasini koʻrib va eshitib turdilar. Nihoyat Iso ularni Oʻz huzuriga chaqirib, koʻrgan narsalarini Yahyoga borib aytishni buyurdi va shunday deb qoʻshimcha qildi: ‘Mendan hech qanday qoqinish sababini topmaydigan kishi baxtlidir.’ Luqo 7:23, R. V. Uning ilohiyligining dalili azob chekayotgan insoniyat ehtiyojlariga mos ravishda namoyon boʻlishida koʻrindi. Uning ulugʻvorligi bizning past holatimizga qadar kamtarlik bilan tushganida ayon boʻldi.”

“Shogirdlar xabarni yetkazdilar, va bu kifoya edi. Yahyo Masih haqidagi bashoratni esladi: ‘Rabbim Egamiz Menga moy surtib, kamtarlarga xushxabar yetkazish uchun yubordi; U Meni qalbi sinq boʻlganlarni bogʻlashga, asirlarga ozodlikni va bogʻlanganlarga zindonning ochilishini eʼlon qilishga; Egamizning maqbul yilini eʼlon qilishga yubordi.’ Ishayo 61:1, 2. Masihning ishlari nafaqat Uning Masih ekanini eʼlon qildi, balki Uning shohligi qay tarzda barpo etilishini ham koʻrsatdi. Yahyoga sahroda Ilyosga kelgan ayni haqiqat ochildi, qachonki ‘buyuk va qudratli shamol togʻlarni yorar, qoyalarni Egamiz oldida parcha-parcha qilar edi; lekin Egamiz shamolda emas edi; shamoldan keyin zilzila boʻldi; lekin Egamiz zilzilada emas edi; zilziladan keyin esa olov boʻldi; lekin Egamiz olovda emas edi;’ va olovdan keyin Xudo paygʻambarga ‘mayin, past ovoʻz’ bilan gapirdi. 1 Shohlar 19:11, 12. Xuddi shunday, Iso ham Oʻz ishini qurollar shovqini va taxtlar hamda shohliklarni agʻdarish bilan emas, balki rahm-shafqat va oʻzini qurbon qilish bilan toʻla bir hayot orqali insonlarning qalblariga soʻzlash orqali ado etishi kerak edi.” Desire of Ages, 217.

Xudoning qudrati Uning Kalomi orqali yetkaziladi. U “insonlarning qalblari”ga yetkaziladi. “Mayin, sokin ovoz”ning sabog‘i shundan iborat edi. Biroq Ilyosning xabari — Xudoning xalqidan tashqaridagi kuchlarni aniqlab beruvchi tashqi xabardir. Masih Ilyosga “oxirgi kunlar”da qudrat Uning Kalomida joylashganini aytayotgan edi, biroq vayronkor shamol, zilzila va olov bilan ifodalangan “qurollar to‘qnashuvi hamda taxtlar va shohliklarning ag‘darilishi” Vahiy kitobida tasvirlangan, Xudoning xalqi ro‘baro‘ bo‘ladigan tashqi kuchlardan uchtasini anglatadi. Vayronkor “shamol” Muqaddas Kitob bashoratida Islomning ramzidir. “Zilzila” Fransuz inqilobining isyoni va anarxiyasidir. “Olov” esa Sado‘m va G‘amo‘rra ustiga keltirilgan halokatdir. Ilyos g‘orga yetib borish uchun papalik hokimiyatidan qochgan edi, shu bois Rabbii unga dunyo oxiridagi inqirozni tashkil etuvchi barcha yovuz kuchlarga qaramay, Xudoning qudrati topiladigan joy mayin, sokin ovoz ekanini ochib berdi.

Muso, Ilyos va Yahyo Cho‘mdiruvchi — barchasi g‘ordan turib Xudoning fe‘l-atvoriga guvoh bo‘lganliklariga shahodat beradilar. “G‘or” — yovuz va zino qiluvchi avlodga beriladigan yagona alomatdir. Iso “zino qiluvchi va yovuz avlod” haqida gapirdi; bu esa tergov hukmining “oxirgi kunlari”dagi avlodidir. O‘sha avlod uchun alomat — uch kunni g‘orda, ya‘ni kitning qornida o‘tkazgan Yunus payg‘ambar edi.

Xalq qalin bo‘lib to‘planganda, U so‘zlay boshladi: Bu yovuz nasldir; ular bir alomat izlaydilar; va ularga Yunus payg‘ambarning alomatidan boshqa alomat berilmaydi. Chunki Yunus ninovaliklarga qanday alomat bo‘lgan bo‘lsa, Inson O‘g‘li ham bu naslga shunday bo‘ladi. Luqo 11:29, 30.

Yunus uch kun-u uch kecha kitning qornida bo‘lganidek, Iso ham uch kun qabrda bo‘ldi. Yunus bir alomat edi, Iso ham shunday. Ular, albatta, o‘limdan keyin keladigan tirilish alomatini ifodalaydilar.

Shunda kotiblardan va farziylardan ba‘zilar javob berib dedilar: “Ustoz, Sendan bir alomat ko‘rishni istaymiz.” Lekin U ularga javob berib dedi: “Yovuz va zino qiluvchi avlod alomat izlaydi; ammo unga Yunus payg‘ambarning alomatidan boshqa hech qanday alomat berilmaydi. Chunki Yunus uch kunu uch kecha ulkan baliqning qornida bo‘lganidek, Inson O‘g‘li ham uch kunu uch kecha yerning bag‘rida bo‘ladi. Naynavo ahli hukmda bu avlod bilan birga turib, uni mahkum qiladi; chunki ular Yunusning va‘zi bilan tavba qildilar. Va mana, bu yerda Yunusdan ulug‘roq Zot bordir.” Matto 12:38–41.

Agar biz tarixning takrorlanishi tamoyilini, barcha muqaddas tarix dunyoning oxirini ko‘rsatishini bildiruvchi haqiqat bilan birgalikda tushunsak, unda Yunus hamda Masihning o‘limi, dafn etilishi va tirilishi hozir Xudoning xalqi uchun ham “alomat”, ham xabardir. Yunus kitning qornidan chiqarib yuborilganida, u xabarni e‘lon qildi; xuddi shuningdek, Masih yotgan g‘ordan farishta toshni olib tashlagan zahoti Masihning tirilishi haqidagi xabar darhol e‘lon qilindi. Muso, Ilyos, Yunus va Masih orqali ifodalanganlar nafaqat “oxirgi kunlar”dagi Xudoning xalqini, balki ularning har biri bergan xabarni ham ramziy tarzda ifodalaydi.

Yunusning alomati Masihning rahm-shafqatli fe‘l-atvori namoyon bo‘ladigan g‘or tajribasini ham o‘z ichiga oladi. Iso Ilyosga ko‘rsatgan o‘sha rahm-shafqat, xabarni e‘lon qilish mas‘uliyatidan

qochib ketayotgan Yunusga ham ko'rsatildi. Yunus haqida aytiladigan gaplar bundan ham ko'p, biroq endi boshqa masalalarga murojaat qilish lozim.

G'or, boshqa narsalar qatori, o'lim va tirilishni ifodalaydi. So'nggi kunlarda Xudoning ahd xalqi bir necha guvohliklar asosida o'lik bo'lgan, so'ng esa tiriltirilgan xalq sifatida aniqlangan. Albatta, masihiy Xudoning Shohligini ko'rishi uchun qayta tug'ilishi kerak, va bu eski jismoniy odamning o'limini ifodalaydi, ammo payg'ambarlik ma'nosida bundan ham ko'prog'ini anglatadi. Bu yo'lida to'xtatib qo'yilgan bir xabar haqida so'zlaydi. Ilyos xabarni e'lon qilishni to'xtatdi, Yunus xabarni e'lon qilishdan qochdi. Yuhanno zindonga tashlanib, qatl etildi. Iso xochga mixlandi.

Shunday qilib, Yo'nusning alomati shunchaki o'lim va tirilish haqida emas, balki bir xabarning o'limi va tirilishi haqidadir; Xudoning Kalomida timsollangan barcha xabarlar esa Otadan Isoga berilgan, so'ng Iso tomonidan Jabroilga, keyin Jabroil tomonidan payg'ambarga berilgan, u esa uni yozib, jamoatlarga yuborgan oxirgi ogohlantirish xabarini ifodalaydi. Musoning g'or tajribasida Xudo xabarni yakunlab, qaytadan boshlashga tayyor edi. Ilyos xabarchi sifatidagi ishini tugatib, g'orga qochdi. Yo'nus Tarshishga qochdi. Yahyo cho'mdiruvchi o'ldirildi, Iso ham shunday. Bu guvohliklarning barchasi Vahiy kitobiga olib borilib, bir-biriga muvofiqlashtirilishi kerak. Doniyor va Vahiy ikki kitobdir, ammo "Isoning guvohligi" ularning ayni paytda bitta kitob ekanini ko'rsatadi. Ular Muqaddas Kitobning o'zi kabi bir xil xususiyatlarga egadir. Bitta kitobni tashkil etuvchi ikki kitob va ikki guvohni ifodalovchi ikki muallif.

Bobilning, undan keyin esa Midiya-Forsning asiri bo'lgan Doniyor sherlar iniga tashlanganida ramziy ma'noda o'ldi. Yunus kit tomonidan yutilganida ramziy ma'noda o'ldi. Vahiy oluvchi Yuhanno qaynab turgan yog'ga tashlanganida ramziy ma'noda o'ldi. Uilyam Miller vafot etdi, ammo uning qabrida solihlarning tirilishi uchun farishtalar kutib turibdi, degan va'da bor. Future for America xizmati 2020-yil 18-iyulda ramziy ma'noda o'ldi.

Yakuniy ogohlantirish xabari papalik hokimiyatining o'limli yarasi tuzalishi kontekstida joylashtirilgan. Yaraning tuzalishi Vahiyning o'n uchinchi va o'n yettinchi boblarining muayyan mavzusidir. O'limli yara tuzalganda, tirilgan papalik Vahiyning o'n yettinchi bobida ifodalangan sakkizinchi shohlikka aylanadi. U sakkizinchi, ya'ni yettitadan biri, deb aniqlanadi. Sakkiz tirilishning ramzidir, chunki ahd munosabatining muhri sifatidagi sunnat o'g'il bola tug'ilganidan keyin sakkizinchi kuni amalga oshirilishi lozim edi. Bu marosim xristian davrida suvga cho'mish bilan almashtirildi, va suvga cho'mish Masihning o'limi, dafn etilishi va tirilishini ifodalaydi. Masih yettinchi kundan keyingi kuni tirildi. Shunday ekan, u bashoriy ma'noda sakkizinchi kuni tirilgan. Ming yillik oromdan so'ng, yangidan yaratilgan yer sakkizinchi ming yillikda tiriladi.